

Verilen Avanslarda Enflasyon Düzeltmesi Hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	E-27575268-105[Mük.298-2024-1048]-301648
Tarih	29.05.2025

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

... Defterdarlığı

Gelir Kanunları Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : E-27575268-105[Mük.298-2024-1048]-301648

29.05.2025

Konu : Verilen Avanslarda Enflasyon Düzeltmesi Hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzun incelenmesinden; ... Sanayi Odası I, II ve III. Organize Sanayi Bölgelerinin (OSB) genişleme sahalarında şirketiniz adına yapılan arsa tahsislerine ilişkin olarak şirketinizce her yıl OSB yönetimince belirlenen m² birim tutarları üzerinden katılım bedeli ödemesi gerçekleştirildiği ve yapılan ödemelerin "259. Verilen Avanslar" hesabında takip edildiği, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu uyarınca tahsisler için sözleşme imzalandığı, maliyetler kesinleşene kadar ödenen tutarların avans mahiyetinde olduğu ve idare tarafından re'sen ön tahsisin iptali veya katılımcının tahsisten vazgeçmesi halinde katılım bedeli ödemeleri dışında herhangi bir bedel iadesinin gerçekleşmeyeceği belirtilerek, OSB yönetimi ve/veya müteşebbis heyetçe kamulaştırma, altyapı inşaatı, arıtma tesisi maliyeti, genel idare gelirleri ve yatırım ile ilgili cari giderlere karşılık olmak üzere, her yıl

yeniden belirlenen m² birim tutarları üzerinden yapılan katılım payı ödemelerinin, maliyeti netleştiren mahiyette olmaması ve fiyat sabitleme garantisi vermemesi nedeniyle "Verilen Avans" olarak enflasyon düzeltilmesine tabi tutulup tutulmayacağı hususunda tereddüt hasıl olduğundan bahisle Defterdarlığımız görüşünün talep edildiği anlaşılmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- Mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasında, "Malî tablolarda yer alan parasal olmayan kıymetler aşağıdaki hükümlere göre enflasyon düzeltilmesine tâbi tutulur.

1.Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde % 10'dan fazla olması halinde malî tablolarını enflasyon düzeltilmesine tâbi tutarlar. Enflasyon düzeltilmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona erer.

Kapsama giren mükellefler, geçici vergi dönemlerinin sonu itibarıyla malî tabloları düzenlemek ve enflasyon düzeltilmesi yapmak zorundadırlar. Geçici vergi dönemlerinde yukarıda belirtilen oranların tespitinde, son üç hesap dönemi yerine üçer aylık dönemlerin son ayı dahil önceki otuzaltı ay ve içinde bulunulan hesap dönemi yerine son oniki ay dikkate alınır. Bir hesap dönemi içindeki geçici vergi dönemlerinin herhangi birinde düzeltme yapılması halinde takip eden geçici vergi dönemlerinde ve içinde bulunulan hesap dönemi sonunda da düzeltme yapılır.

...

Bu maddenin uygulanmasında;

a) Parasal olmayan kıymetler; parasal kıymetler dışındaki kıymetleri,

b) Parasal kıymetler; Türk Lirasının değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kaldığı halde satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetleri (Yabancı paralarda parasal kıymet olarak dikkate alınır.)

...

3.Düzeltilme işleminde aşağıdaki tarihler esas alınır:

...

b) İlk madde ve malzeme, ticari mallar, yarı mamul ve mamul stokların maliyetine dahil edilen unsurlar, yıllara sarf inşaat ve onarım işlerinde maliyeti oluşturan unsurlar, gelecek aylara ve yıllara ait giderler, maddî duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, maddî olmayan duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, özel tükenmeye tâbi varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, yıllara sarf inşaat ve onarım hakedişleri, haklar ve şerefîyeler için; defterlere kayıt tarihi (Bunlara mahsuben verilen veya

alınan parasal olmayan avanslar, ödeme veya tahsil tarihinden mahsup tarihine kadar düzeltilir.

...",

- Geçici 33 üncü maddesinde "...

31/12/2023 tarihli mali tablolar, enflasyon düzeltmesi şartlarının oluşup oluşmadığına bakılmaksızın enflasyon düzeltmesine tabi tutulur. Yapılan enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan kâr/zarar farkı geçmiş yıllar kâr/zararı hesabında gösterilir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl kârı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez.

...

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir."

hükümlerine yer verilmiştir.

Ayrıca, söz konusu dönemlerde enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak mali tablolar ve yapılacak düzeltme işlemlerinin usul ve esasları 555, 560, 563 ve 582 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirlenmiş olmasının yanı sıra, 165, 170, 175, 176, 181 ve 187 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Sirkülerinde de konu ile ilgili ilave açıklamalar yapılmıştır.

Bu kapsamda, 555 Sıra No.lu Tebliğin;

- "Bilançoda düzeltme işlemine tabi tutulacak kıymetler" başlıklı 9 uncu maddesinde, "(1) Satın alma gücü ile ulusal para değerindeki değişimler arasındaki ilişki göz önünde bulundurulduğunda, mali tablolarda yer alan kıymetler iki gruba ayrılır:

a) Parasal Kıymetler: Ulusal para değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kalan, ancak satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetler.

b) Parasal Olmayan Kıymetler: Parasal kıymetler dışında kalan kıymetler, diğer bir ifade ile ulusal para değerindeki değişimlere rağmen satın alma güçleri değişmeyen kıymetler.

...

Parasal kıymetler (parasal varlıklar ve parasal kaynaklar) enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz. Zira bilançoda görünen parasal kıymete ait değer, bilanço tarihi itibarıyla o kıymetin satın alma gücünü de göstermektedir. Ancak bilançoda görünen parasal olmayan kıymetlere (parasal olmayan varlıklar ve parasal olmayan kaynaklar) ait değerler, bilanço tarihi itibarıyla bu kıymetlerin satın alma gücünü gösteren değerler olmadığından, bilançonun enflasyonun etkilerinden arındırılmasını teminen parasal olmayan kıymetler enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.

(2) Nevi itibarıyla iktisadi işletmelere dâhil bulunan kıymetlerden parasal ve parasal olmayan kıymetler bu Tebliğ eki listelerde (EK 1 ve EK 2) yer almaktadır...",

- "Enflasyon düzeltmesi yapmak durumunda olmayanlarca verilen veya alınan avanslar" başlıklı 22 nci maddesinde, "(1) Avanslar esas itibarıyla parasal bir mahiyet taşımakla birlikte, ilgili olduğu kıymete bağlı olarak parasal olmayan kıymet de olabilmekte, parasal olmayan bir mahiyet taşıması durumunda da düzeltmeye tabi tutulmaları gerekmektedir.

Benzer şekilde enflasyon düzeltmesi yapmak durumunda olmayanlarca (genel ve özel bütçeli kuruluşlar gibi) verilen veya alınan avanslar da parasal olmayan kıymet mahiyeti taşımaları durumunda, enflasyon düzeltmesine tabi tutulacaklardır."

açıklamalarına yer verilmiştir.

Bunun yanı sıra, mezkur Tebliğ ekinde yer alan ve parasal olmayan kıymetlerin sayıldığı listede (EK-2), "259 Yurt içinden veya yurt dışından satın alınmak üzere sipariş edilen maddi duran varlıklarla ilgili olarak verilen avanslar" da sayılmakta olup, söz konusu avanslara ilişkin 20 No.lu dipnotta "Verilen avans, parasal olmayan bir mahiyet taşıyor ise "parasal olmayan kıymet" olarak addolunur." açıklaması bulunmaktadır.

Ayrıca, "Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması" konulu 165 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Sirkülerinin;

- "Avansların Düzeltmesi" başlıklı 8 inci bölümünde; "213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (3/b) alt bendinin parantez içi hükmünde belirtilen parasal olmayan kıymetler için mahsuben verilen ve alınan avanslar parasal olmayan nitelikte iseler ödeme/tahsil tarihinden mahsup tarihine kadar düzeltilecektir.

Bu kapsamda, belli mal veya hizmet miktarına endekslenen avansların parasal olmayan nitelikte olduğu kabul edilecek ve düzeltilecektir.

...

8.2. Verilen Avansların Düzeltilmesi

Verilen avanslar malın teslim edilmesi veya hizmetin görülmesi halinde aynı hesabın alacağına yazılarak kapatılır. Avansa ilişkin taahhüdün yerinde getirilmesi ile parasal olmayan verilen avanslar kapatılırken bu avansa ait düzeltme farkı da avansın mahsup edileceği ilgili hesaba aktarılarak kapatılır.

..." açıklamasına yer verilmiştir.

Diğer taraftan, tekdüzen muhasebe sisteminin uygulanmasına ilişkin açıklamalar 26/12/1992 tarih ve 21447 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve daha sonra bu konuda yayımlanan diğer tebliğlerde yapılmış olup, söz konusu Tebliğin

Muhasebe Usul ve Esasları V-Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları başlığı altında yer alan "C-Hesap Planı Açıklamaları" bölümünde "259. Verilen Avanslar" hesabı, yurt içinden veya yurt dışından satın alınmak üzere sipariş edilen maddi duran varlıklarla ilgili olarak yapılan avans ödemelerinin izlendiği hesap olarak tanımlanmıştır.

Buna göre, ... Sanayi Odası I, II ve III. Organize Sanayi Bölgelerinin genişleme sahalarında şirketiniz adına yapılan arsa tahsislerine ilişkin olarak, bedeli belli olmayan arsa için OSB yönetimince belirlenen m² birim tutarları üzerinden gerçekleştirilen ve "259. Verilen Avanslar" hesabında takip edilen katılım bedeli ödemelerinin parasal kıymet olarak kabul edilmesi ve enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 16.09.2026